

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України
«Про третейські суди» щодо приведення норм Закону до вимог міжнародних правил
арбітражу та чинного законодавства, підвищення прозорості діяльності третейських
судів, розширення їх використання юридичними та фізичними особами», внесеного
на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України Дирдіним М.Є.
(реєстр. № 3460 від 12 травня 2020 року)

перше читання

Міністерство юстиції України **не підтримує** проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про третейські суди» щодо приведення норм Закону до вимог міжнародних правил арбітражу та чинного законодавства, підвищення прозорості діяльності третейських судів, розширення їх використання юридичними та фізичними особами» (далі – проєкт Закону) з огляду на таке.

1. У порівняльній таблиці до проєкту Закону передбачено зміни до абзацу дев'ятого частини першої статті 2 Закону України від 11 травня 2004 року № 1701-VI «Про третейські суди» (далі – Закон № 1701-VI), якими пропонується привести вказану норму у відповідність до положень Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК) та Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК) і визначити, що компетентний суд – загальний або спеціалізований суд відповідно до встановлених законом підвідомчості та підсудності справ.

Стосовно цього повідомляємо, що Законом України від 03 жовтня 2018 року № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» викладено у новій редакції, зокрема, ЦПК та ГПК, положеннями яких змінено порядок звернення до суду із заявою про скасування рішення третейського суду та заявою про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду.

Відповідно до статей 454, 483 ЦПК, 346, 352 ГПК вищевказані заяви подаються до апеляційного суду або апеляційного господарського суду за місцем проведення третейського розгляду.

При цьому в нормах Закону № 1701-VI містяться положення щодо судів першої інстанції, якими можуть бути: місцевий загальний суд, місцевий господарський суд чи Вищий суд з питань інтелектуальної власності.

Таким чином, запропоновані зміни до абзацу дев'ятого частини першої статті 2 Закону № 1701-VI потребують суттєвого доопрацювання в частині розмежування визначення компетентного та апеляційного судів.

Окремо звертаємо увагу, що передбачені у порівняльній таблиці зміни до абзацу дев'ятого частини першої статті 2 Закону № 1701-VI не відображені у проєкті Закону.

2. Проєктом Закону пропонується надати третейським судам право розглядати справи у спорах щодо захисту прав споживачів, у тому числі споживачів послуг банку (кредитної спілки), виключивши пункт 14 частини першої статті 6 Закону № 1701-VI.

Стосовно викладеного слід вказати, що зміни до Закону № 1701-VI, зокрема в частині встановлення обмежень щодо розгляду третейськими судами вищенаведеної категорії справ, були внесені Законом України від 03.02.2011 № 2983-VI «Про внесення зміни до статті 6 Закону України «Про третейські суди» щодо підвідомчості справ у сфері захисту прав споживачів третейським судам» з метою забезпечення права споживача на судовий захист своїх прав від недобросовісних дій суб'єктів

підприємницької діяльності, особливо у сфері надання банківських та страхових послуг, які проявлялися у нав'язуванні ними включення до відповідних договорів третейських застережень.

Таким чином, при вирішенні питання стосовно віднесення до підвідомчості третейських судів справ у спорах щодо захисту прав споживачів, необхідно забезпечити право споживачів обирати спосіб захисту своїх прав.

3. Проектом Закону пропонується внести зміни до частини четвертої статті 51 та частини восьмої статті 56 Закону № 1701-VI, якими передбачити положення про неможливість оскарження рішення третейського суду після спливу трьох місяців з дня прийняття рішення третейським судом, а також встановити, що ухвала компетентного суду про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду не підлягає оскарженню.

Слід зазначити, що запропоновані зміни є нелогічними, оскільки частиною четвертою статті 51 Закону № 1701-VI вже передбачено право сторін, третіх осіб, а також осіб, які не брали участі у справі, у разі, якщо третейський суд вирішив питання про їх права і обов'язки, оскаржити рішення третейського суду до компетентного суду протягом трьох місяців, що передбачає неможливість оскарження такого рішення після спливу цього строку.

Отже, запропоновані зміни фактично дублюють чинні положення Закону № 1701-VI.

4. Проектом Закону пропонується виключити статті 58, 59 Закону № 1701-VI, якими регламентовано порядок здійснення самоврядування третейських суддів.

Як вбачається із пояснювальної записки до проекту Закону, обґрунтуванням такої ініціативи є відсутність порядку реєстрації постійно діючих органів третейського самоврядування.

Стосовно цього слід зазначити, що згідно з приписами статті 4 Закону № 1701-VI одним із принципів організації і діяльності третейського суду є принцип самоврядування третейських суддів.

Розділом VIII, а саме статтями 58, 59 Закону № 1701-VI визначається порядок здійснення третейського самоврядування.

Відповідно до положень статті 58 Закону № 1701-VI органи третейського самоврядування утворюються для представництва та захисту інтересів третейських суддів постійно діючих третейських суддів.

Вважаємо, що виключення вказаних положень може призвести до відсутності законодавчого регулювання третейського самоврядування, що у свою чергу, призведе до порушення принципу самоврядування третейських суддів.

Враховуючи зазначене, положення проекту Закону не можуть бути підтримані.

Проект Закону в комітетах та на пленарних засіданнях Верховної Ради України супроводжуватиме заступник Міністра юстиції України відповідно до розподілу функціональних повноважень.

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА